

НОРМА КОНСТИТУЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЯК ОСНОВНИЙ ПРАВОВИЙ ЗАСІБ КОНСТИТУЦІЙНО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВЗАЄМОДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Сніжана Дмитрівна БОГДАНОВА,

*секретар судового засідання
П'ятого апеляційного
адміністративного суду,
аспірантка відділу
Конституційного права та
місцевого самоврядування
Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України*

На нашу думку, питання норм, як правового засобу конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України, необхідно розкривати в аспекті положень Основного Закону нашої держави, які регламентують встановлення такого роду відносин між обома органами, а також інших нормативно-правових актів, посилення на яких містяться у конституційно-правових нормах. Наприклад, у статті 88 Конституції України [1] визначено, що «Голова Верховної Ради України здійснює повноваження, передбачені цією Конституцією, у порядку, встановленому Регламентом Верховної Ради України». Даний підхід також знаходить своє підтвердження і у роботі В.П. Колісника, який зазначає, що конституційне законодавство потребує розширеного тлумачення. Не зважаючи на те, що норми Конституції України офіційно визнаються нормами прямої дії, проте в Україні відсутня традиція ухвалення судових рішень винятково на підставі певної конституційної норми чи кількох конституційних норм. Зазвичай судді не ухвалюють судові рішення, спираючись тільки на конституційну норму. Більше того, певна частина конституційних норм, як нами відмічено, взагалі не може бути реалізована без чинного законодавства (наприклад, проведення парламентських чи президентських виборів без

виборчого закону по суті неможливі) [2, с. 47]. Так само неможливою є діяльність Верховної Ради України та Конституційного Суду України виключно на основі положень Основного Закону, адже у ньому визначено лише загальні положення діяльності даного органу, в той час як різноманітні організаційні моменти регламентуються на рівні спеціальних законодавчих актів. Це означає, що окремі питання, пов'язані із взаємодією Верховної Ради України та Конституційного Суду України, можуть урегулюватися не лише безпосередньо в нормах Основного Закону, а й інших нормативно-правових актів. Серед таких спеціальних законодавчих актів, як свідчить наше дослідження, у першу чергу варто виділити Закони України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI [3] та «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII [4]. Саме ці нормативно-правові акти визначають законодавчі передумови функціонування Верховної Ради України та Конституційного Суду України, як органів державної влади, і у тому числі встановлюють нормативно-правові основи їх взаємодії.

Перш за все, у контексті норм конституційного законодавства виділимо норми Конституції України [1]. Так, значення Конституції України для конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України полягає у тому, що даний нормативно-правовий акт визначає правовий статус обох органів у їх взаємодії. Але разом із тим, конституційні норми, які урегулюють взаємодію між цими органами вже розглядалися частково нами раніше у даній роботі. Як нами було встановлено, взаємодія Верховної Ради України та Конституційного Суду України здійснюється у наступних напрямках – законодавчому, установчому, організаційному та контрольному.

Щодо законодавчого напрямку, роль конституційних норм полягає у встановленні порядку прийняття законодавчих актів, які урегулюють діяльність Конституційного Суду України. До даної групи нормативно-правових актів по суті можна віднести будь-яку статтю Розділу IV «Верховна рада України» Конституції України [1], тому що у нормах цього

розділу регламентовано організацію діяльності народних депутатів України щодо прийняття ними законів. А тому, зазначені норми є важливою складовою конституційно-правових норм, як засобу правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України.

Таким чином, по суті конституційно-правове регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України обмежується зазначеними статтями Конституції України. Але разом із тим, як нами відзначалось раніше, важливу роль у регулюванні відіграють Закони України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI та «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII.

Так, одним із питань, яке урегулює Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI є призначення кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. У статті 208-4 даного нормативно-правового акту регламентовано такі питання, як: засади відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України; подання кандидатів на формування квоти кандидатур від третини персонального складу Конституційного Суду України; збір та перевірка інформації щодо зазначених осіб, яка здійснюється профільним комітетом Верховної Ради України; проведення обговорення та обрання кандидатур на квоту від парламенту до Конституційного Суду України на пленарному засіданні Верховної Ради України та інші питання, пов'язані із призначенням на посаду суддів Конституційного Суду України депутатами Верховної Ради України.

Іншим прикладом конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України є передбачена статтею 14 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI регламентація порядку складення присяги народним депутатом України. Так, у частині 4 цієї статті встановлено, що на урочисте засідання Верховної Ради з нагоди складення присяги новообраними народними депутатами Апаратом Верховної Ради запрошуються у тому числі й Голова та судді Конституційного Суду України. Так само дані суб'єкти беруть участь і в складенні присяги новообраним Президентом

Україні, порядок здійснення якої урегульовано статтею 166 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI. Зокрема, її частиною 2 передбачено, що для участі в урочистому засіданні Верховної Ради з приводу складення присяги новообраним Президентом України запрошуються Голова Центральної виборчої комісії, Голова Конституційного Суду України та інші особи, списки яких Голова Верховної Ради України узгоджує з новообраним Президентом України та Головою Конституційного Суду України. У частині 5 встановлено, що Голова Конституційного Суду України повідомляє про виконання новообраним Президентом України всіх конституційних вимог щодо несумісності з посадою Президента України та відсутності інших обставин, що унеможливають складення ним присяги, запрошує до трибуни новообраного Президента України, вручає йому текст присяги Українському народові, визначений Конституцією України. В свою чергу, пунктом 6 цієї статті передбачено, що після проголошення та підпису тексту присяги, новообраний Президент України передає її Голові Конституційного Суду України.

У свою чергу, Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII врегульовує питання, пов'язані із участю даного органу у взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України. Стаття 12 даного нормативно-правового акту встановлює порядок проведення конкурсу, під час якого відбувається відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду. У свою чергу, статтею 14 цього закону передбачено, що порядок призначення судді Конституційного Суду Верховною Радою України встановлюється Регламентом Верховної Ради України. Це із однієї сторони є свідченням того, що конституційно-правові норми, як правовий засіб регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України, дійсно варто розглядати у сукупності нормативно-правових актів, які були виділені нами. Із іншої сторони, зробимо висновок про те, що роль Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII у регулюванні взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України полягає в регламентації процедури призначення суддів Конституційного

Суду Верховною Радою України. По суті цим і обмежується роль Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII, як правового засобу, який здійснює вплив на взаємодію Верховної Ради України та Конституційного Суду України.

Підсумовуючи здійснене дослідження, зробимо висновок, що норма конституційного законодавства, як основний правовий засіб конституційно-правового регулювання взаємодії Верховної Ради України та Конституційного Суду України, характеризується наступними особливостями:

1) знаходить своє закріплення у положеннях Конституції України та Законів України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 № 1861-VI й «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 № 2136-VIII;

2) урегульовує такі питання, як прийняття нормативно-правових передумов діяльності Конституційного Суду України; здійснення офіційного тлумачення Конституції України, а також перевірки законопроектів та законів, що приймаються Верховною Радою України; участь Голови та суддів Конституційного Суду України у процедурі складення присяги новообраним Президентом України та новообраними депутатами Верховної Ради України; відбору кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України та їх призначення, а також інших питань, пов'язаних із перерахованими;

3) кожен із наведених нормативно-правових актів містить посилання на інші, відзначені нами, тому норми конституційного законодавства, які урегульовують досліджувану сферу, варто розглядати у сукупності в складі усіх трьох законів.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. ст. 141

2. Колісник В. П. Механізм конституційного регулювання та його основні стадії в контексті реалізації виборчого права та формування конституційного ладу. Вісник Конституційного Суду України. 2014. № 5. С. 44-50

3. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 14-15. № 16-17. ст.133

4. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 № 2136-VIII. Відомості Верховної Ради. 2017. № 35. ст.376